

Research Paper

Coastal Tourism Management Strategies in Mazandaran Province and Their Impact on the Development of Economic Security

Hossein Sharifpour^{*1} ¹ Assistant Professor of the faculty of Amin University of Police Sciences, Tehran, Iran. (ali_2124@yahoo.com)

© The Author(s)

publisher: University of Mazandaran

[10.22080/JTPD.2024.27414.3905](https://doi.org/10.22080/JTPD.2024.27414.3905)

Received:

November 11, 2024

Accepted:

March 15, 2025

Available online:

April 20, 2025

Keywords:

Management, coastal tourism management, economic security, strategies

Abstract

Context and Purpose: Coastal tourism management is undoubtedly one of the management and policy areas that allows business owners and investors to carry out their activities without economic-financial concerns and with regard to the environmental attachments of their activities. The occurrence of this event and the economic development of the coastal areas are possible with the existence of security. This economic security, along with socio-cultural and economic variables, requires the existence of security that will be possible by law enforcement personnel. This research was done to study coastal tourism management strategies and their impact on the development of economic security.

Design/methodology/approach: The current research is of applied type, and the basis of its investigation method is survey and exploratory. The statistical population of this research was investigated in two sections: experts and tourism officials of Mazandaran province and commanders and personnel of the police force of Mazandaran province. Hence, the sampling in the first section (38 people) is of the full enumeration type, and in the second section of the sampling type, it is a judgment that 52 people were considered experts. **Findings:** The research findings showed that in the section on providing coastal management tourism strategies from the point of view of tourism experts and managers, conservative strategies are prioritized, and diversity strategies are included in the section on appropriate strategies of the police force of Mazandaran province. **Conclusion:** From the findings, it can be concluded that practical measures, such as punishing the criminals and disruptors of social crimes by revising the criminal procedure law, considering the appropriate strategies of the police force and the components of benefiting from the economic, socio-cultural power of the region to create integrated management of coastal tourism and increase the government's attention to coastal planning and investment, can be considered an effective solution in the field of tourism. Policymakers in a wide range of sectors of society are taking soft measures simultaneously (paying attention to the capital sector). Attention should be paid to cultural and social (and hard) activities (dealing with factors that disrupt social order and security).

^{*}Corresponding Author: Hossein Sharifpour

Address: Faculty of Amin University of Police Sciences, Tehran, Iran

Email: ali_2124@yahoo.com

Tel: 01121821102

Extended Abstract

1. Introduction

Tourism has become a significant activity that has played a prominent role in the economic development of various countries in recent decades. Due to its extensive demand, tourism encompasses a wide range of activities, a major portion of which is nature-based tourism, which is currently concentrated in coastal areas globally.

Focusing on coastal tourism is impossible without ensuring the security of economic investments. Economic security can be considered one of the most important indicators of development. It includes the relationships, institutions, and financial flows created to manage the social and economic risks affecting security.

Coastal areas, especially sandy beaches, hold special importance as they represent the interface between vast bodies of water and land. Coastal cities can benefit from this type of tourism to improve their economic, socio-cultural, and environmental conditions. The Mazandaran province, with its coastline extending over 300 kilometers, is considered one of the main tourist hubs in the country due to its favorable climate, beautiful forests, and diverse historical sites. However, tourism development in Mazandaran, primarily based on its natural attractions, has not progressed, is not managed appropriately, and faces various challenges.

Existing evidence shows that only 2.9% (approximately 10 kilometers) of the coastline is under the supervision of the Cultural Heritage and Tourism Organization with public construction, while the government and private sectors,

towns, etc., occupy the remainder. This situation results in severe concentration along the coastline, leading to overcrowding, insecurity, and dissatisfaction among provincial tourists. It is clear that optimal utilization of the coastal tourism potential in Mazandaran requires thorough study, analysis, and planning. In fact, developing a comprehensive and coherent program that identifies the current status and provides suitable strategies to achieve an optimal state is necessary. Therefore, using a SWOT approach, this research introduces coastal security strategies (from the perspectives of tourism experts and managers and law enforcement commanders and managers). Given these considerations, this study seeks to answer the following questions: What is the strategic role of law enforcement in ensuring coastal security in Mazandaran Province? What strategies are suitable for managing coastal tourism in Mazandaran Province?

2. Research Methodology

The present study is applied in terms of its objectives and employs a survey and exploratory methodology. The coastal tourism strategies component sample consists of tourism experts and officials from Mazandaran Province, totaling 38 individuals, selected through a census sampling method. The sample for the coastal tourism management strategies in the area of security consists of 52 law enforcement commanders and experts from the province, selected through judgmental sampling.

In the first part, four factors—geographical-ecological, economic, social and cultural, and infrastructure—were selected. Examining the region's internal and external environment identified the

strengths, weaknesses, opportunities, and threats for each of these four factors. Tourism experts were then surveyed using a Likert scale questionnaire to determine the importance (weight) of each factor. The obtained data were analyzed using the SWOT analytical model, and strategies for the development of coastal tourism in the study area were presented.

3. Research Findings

According to tourism experts, the factor of leveraging the region's economic and socio-cultural potential, with a weight of 0.045, is considered the most significant external opportunity. Conversely, the factor of cultural clashes between tourists and local residents, with a weight of 0.051, is identified as the most critical external threat.

Effective strengths in the law enforcement domain concerning security have higher scores than other factors. Additionally, since the scores for external threats are higher than for other elements, strategic planning should also focus on addressing these external threats.

The appropriate strategies for law enforcement in the province concerning the development of coastal tourism security are diversity strategies (ST). In contrast, conservative strategies (WO) are suitable for managing tourism in the province regarding the development of coastal tourism. Additionally, the research findings indicate that strategy (ST1), which involves prosecuting criminals and those disrupting social order by revising the criminal procedure code, has been

recognized as the best strategy due to its highest score.

4. Conclusion

Based on the research findings, it can be concluded that practical measures, such as prosecuting criminals and disruptors of social order through a revision of the criminal procedure code, are effective strategies for law enforcement. These measures, combined with leveraging the region's economic, social, and cultural assets region to establish integrated coastal tourism management and increasing government focus on planning and investment in the coastal tourism sector, are essential. Therefore, it is recommended that policymakers at the macro level balance soft measures (focusing on investment in cultural and social activities) with hard measures (addressing disruptions to public order and security).

Funding

There is no funding support.

Authors' Contribution

The author contributed equally to the conceptualization and writing of the article. the author approved the content of the manuscript and agreed on all aspects of the work.

Conflict of Interest

The author declared no conflict of interest.

Acknowledgments

I am grateful to all the persons for scientific consulting in this paper.

علمی پژوهشی

راهبردهای مدیریت گردشگری ساحلی استان مازندران و تأثیر آن در توسعه امنیت اقتصادی

حسین شریف پور^{*۱}

^۱ استادیار، مدیریت پیشگیری از جرم، دانشگاه علوم انتظامی امین، تهران، ایران (ali_2124@yahoo.com)

©نویسندگان

ناشر: دانشگاه مازندران

[10.22080/JTPD.2024.27414.3905](https://doi.org/10.22080/JTPD.2024.27414.3905)

چکیده

زمینه و هدف: مدیریت گردشگری ساحلی در کنار متغیرهای اجتماعی- فرهنگی و اقتصادی مستلزم وجود امنیتی است که توسط کارکنان انتظامی امکان‌پذیر خواهد بود. این پژوهش با هدف راهبردهای مدیریت گردشگری ساحلی و تأثیر آن در توسعه امنیت اقتصادی انجام شده است. **روش‌شناسی:** پژوهش حاضر از نوع کاربردی و روش انجام آن پیمایشی و اکتشافی است. جامعه آماری پژوهش از دو بخش کارشناسان و مسئولان گردشگری و فرماندهان و مدیران انتظامی استان مازندران تشکیل شده است. بنابراین، نمونه‌گیری در بخش اول (۳۸ نفر) از نوع تمام شمار و در بخش دوم از نوع نمونه‌گیری قضاوتی است که تعداد ۵۲ نفر به‌عنوان خبرگان در نظر گرفته شدند. **یافته‌ها:** یافته‌های پژوهش نشان می‌دهد، راهبردهای گردشگری مدیریت ساحلی از دیدگاه کارشناسان و مدیران حوزه گردشگری، راهبرد محافظه‌کارانه و در بخش راهبردهای مناسب انتظامی، راهبردهای تنوع می‌باشد. **نتیجه‌گیری و پیشنهاد:** با توجه به یافته‌های تحقیق می‌توان گفت، اقدامات عملی مانند به کیفر رساندن مجرمین و مخلاًن جرایم اجتماعی با بازنگری قانون آئین دادرسی کیفری در خصوص راهبردهای مناسب انتظامی و مؤلفه‌های بهره‌مندی از توان اقتصادی، اجتماعی- فرهنگی منطقه در راستای ایجاد مدیریت یکپارچه گردشگری ساحلی و افزایش توجه دولت به برنامه‌ریزی و سرمایه‌گذاری در بخش گردشگری ساحلی می‌توان به‌عنوان راهبرد مؤثر دست یافت. بر اساس این پیشنهاد می‌شود؛ سیاست‌گذاران در بخش‌های کلان جامعه، هم‌زمان با اقدامات نرم (توجه به بخش سرمایه‌گذاری در فعالیت‌های فرهنگی و اجتماعی) به اقدامات سخت (برخورد با عوامل مزاحم نظم و امنیت جامعه) توجه داشته باشند.

تاریخ دریافت:

۲۱ آبان ۱۴۰۳

تاریخ پذیرش:

۲۵ اسفند ۱۴۰۳

تاریخ انتشار:

۳۱ فروردین ۱۴۰۴

کلیدواژه‌ها:

مدیریت؛ مدیریت گردشگری ساحلی؛ امنیت اقتصادی؛ راهبردها

* نویسنده مسئول: حسین شریف پور

آدرس: مدیریت پیشگیری از جرم، دانشگاه علوم انتظامی امین، تهران، ایران.
ایمیل: ali_2124@yahoo.com
تلفن: ۰۱۱۲۱۸۲۱۱۰۲

۱ مقدمه

امروزه گردشگری در حال تبدیل شدن به یکی از ارکان اقتصاد تجاری جهان است و بسیاری از برنامه‌ریزان از آن به عنوان رکن اصلی توسعه یاد می‌کنند. گردشگری یکی از فعالیت‌های مهمی است که در دهه‌های اخیر از جایگاه ویژه‌ای در توسعه اقتصادی برخی کشورها برخوردار بوده است (Jafarinia, 2023). جاذبه‌های گردشگری به عنوان هسته اصلی مقاصد گردشگری و سرمایه‌های اولیه این صنعت، نقش بسیار اساسی در برنامه‌ریزی و توسعه گردشگری دارند. از این رو مطالعه و بررسی جاذبه‌های گردشگری از مبانی و اصول برنامه‌ریزی صنعت گردشگری محسوب می‌شوند (Heydari Chianeh, 2007). گردشگری به دلیل گستردگی تقاضا طیف متنوعی از فعالیت‌ها را در بر می‌گیرد که درصد عمده‌ای از این فعالیت‌ها را گردشگری مبتنی بر طبیعت تشکیل می‌دهد و در حال حاضر در سطح جهانی، بخش عمده‌ای از این نوع گردشگری در نواحی ساحلی متمرکز شده است. گردشگری ساحلی به عنوان یکی از سریع‌ترین انواع گردشگری مطرح است (Kazemi et al., 2011). امنیت در معنای لغوی عبارت است از در معرض خطر نبودن یا از خطر محافظت شدن. امنیت همچنین عبارت است از رهایی از تردید، آزادی از اضطراب و بیمناکی و داشتن اعتماد و اطمینان موجه و مستند. امنیت، خواه فردی، ملی یا بین‌المللی در زمره مسایلی است که انسان با آن مواجه می‌باشد. امنیت به صورت وسیع، در مفهومی به کار گرفته شده که به صلح، آزادی، اعتماد، سلامتی و دیگر شرایطی اشاره می‌کند که فرد و یا گروهی از مردم، احساس آزادی از نگرانی، ترس، خطر یا تهدیدات ناشی از داخل یا خارج را داشته باشند (Mirarab, 2000).

توسعه اقتصادی یکی از ابعاد مهم توسعه است. از جمله شاخص‌های توسعه اقتصادی می‌توان به درآمد سرانه، برابری قدرت درآمد پایدار، توسعه انسانی و استقلال مالی اشاره کرد (Shahraki et al, 2023). در این میان، زمانی که از ابعاد مهم

امنیت نیز امنیت اقتصادی است. امنیت اقتصادی شامل روابط، نهادها و جریان‌های نقدی است که برای مدیریت مخاطرات اجتماعی و اقتصادی اثرگذار بر مقوله امنیت ایجاد می‌شوند (Goldani, 2023).

مناطق ساحلی، به خصوص سواحل ماسه‌ای به دلیل اینکه حد فاصل بین انبوهی از آب و خشکی است، اهمیت ویژه‌ای دارد. همچنین، این ناحیه به طور ذاتی برای انسان‌ها جذاب و از پتانسیل لازم جهت اجتماع گردشگران برخوردار می‌باشد (Ramzanzadeh & Sharifnia, 2011). شهرهای ساحلی می‌توانند در راستای بهبود وضعیت اقتصادی، اجتماعی - فرهنگی و زیست‌محیطی از این نوع گردشگری بهره‌مند شوند. کشور ایران نیز به دلیل وجود دریای عمان و خلیج فارس در جنوب و دریای مازندران در شمال، از پتانسیل بسیار مناسبی جهت توسعه فعالیت‌های گردشگری مبتنی بر ساحل و دریا برخوردار است. در این بین، استان مازندران که نوار ساحلی آن به طول بیش از ۳۰۰ کیلومتر می‌باشد، به دلیل برخورداری از اقلیم مناسب، جنگل‌های زیبا و آثار باستانی متنوع به عنوان یکی از کانون‌های اصلی تمرکز گردشگران در کشور مطرح است. اما توسعه بخش گردشگری در استان مازندران که عمدتاً متکی بر طبیعت آن است، نتوانسته به طور مناسب پیشرفت و مدیریت شود و با چالش‌های مختلفی روبه‌رو است (Aghajani et al, 2012).

استان مازندران در تاریخچه توسعه گردشگری منطقه‌ای ایران، به‌ویژه در سواحل جنوبی دریای خزر جایگاه ویژه‌ای دارد. فاصله کم و امکان دسترسی سریع به پایتخت کشور و همچنین برخورداری از منابع گردشگری مناسب و احداث تأسیسات اقامتی و پذیرایی درخور توجه، در فصول مختلف سال، پذیرای گردشگران داخلی و بین‌المللی می‌باشد. مطابق نتایج برخی از تحقیقات انجام‌شده، حدود ۹۰ درصد گردشگران با انگیزه گذران اوقات فراغت به این استان سفر می‌کنند که حدود ۷۸ درصد برای استفاده از دریا به این استان وارد می‌شوند

در قالب مشاغل خردهفروشی، ماریناها و تأمین-کنندگان مختلف فعالیت‌های آبی است. این موارد می‌تواند شامل قایق تفریحی، اکوتوریسم ساحلی و دریایی، سفرهای دریایی، شنا، ماهی‌گیری تفریحی و ماهی‌گیری در دریای عمیق، سفر با قایق تفریحی، گردشگری کروز، غواصی، موج‌سواری و ورزش‌های ماجراجویانه گردد (Erdogan, 2016).

برخی از پژوهش‌گران نیز معتقدند که یافتن یک تعریف مناسب از گردشگری دریایی که شامل گردشگری قایق‌رانی، ورزش‌های تفریحی دریایی و فعالیت‌های دریایی در دریا یا سایر محیط‌های آبی باشد، کار دشواری است و چندین ترکیب کلمه وجود دارد که به این نوع گردشگری اشاره دارد. متأسفانه در زبان فارسی غالباً یک معادل برای همه آن‌ها به کار می‌رود: دریایی^۱، دریایی^۲ یا دریایی^۳. در هر صورت، وجود یک تعریف قطعی به دلیل ماهیت چندمنظوره فعالیت‌های مربوط به دریا و گردشگری دریایی همچنان یک مسأله پیچیده است. همانند زبان فارسی، در ادبیات علمی در زبان‌های دیگر، گردشگری دریایی به روش‌های مختلفی تعریف شده است و در نتیجه، هیچ توافقی از طرف نویسندگان برای یک اصطلاح عمومی در این مورد وجود ندارد که تمام ویژگی‌های آن را در برگیرد (Martínez, 2021).

همان‌طور که ملاحظه می‌شود از نظر مارتینز و همکاران این اصطلاحات دارای شباهت‌های مفهومی بوده و اگرچه ویژگی‌هایی وجود دارد که به تمام اصطلاحات مربوط می‌شود مانند فعالیت‌های تفریحی مربوط به مناطق ساحلی و دریا، ولی "گردشگری دریایی"^۴ اصطلاح گسترده‌تری است که شامل گردشگری در دریاچه‌ها، رودخانه‌ها و سایر موارد و به‌طور کلی، محیط‌های آبی است که گردشگران می‌توانند از فعالیت‌های قایق‌رانی لذت ببرند. علاوه بر این، نویسندگانی وجود دارند که اظهار می‌کنند گردشگری دریایی هنوز در رودخانه‌ها و دریاچه‌ها توسعه نیافته است و قایق تفریحی و

(Hossaini et al, 2010) در عین حال، شواهد موجود نشان می‌دهد که ۲/۹ درصد (حدود ده کیلومتر از نوار ساحلی) فقط با ساخت‌وساز عمومی به تحت نظارت سازمان میراث فرهنگی و گردشگری قرار دارد و مابقی را بخش‌های دولتی و خصوصی و شهرک‌ها و غیره اشغال نموده‌اند. این امر باعث تمرکز شدید در نوار ساحلی و از طرفی شلوغی و ناامنی و نارضایتی گردشگران را در استان به همراه دارد. بدیهی است که بهره‌گیری مناسب از ظرفیت‌های گردشگری ساحلی استان مازندران نیازمند مطالعه، بررسی و برنامه‌ریزی دقیق است. درواقع، تدوین یک برنامه جامع و منسجم که جایگاه و وضعیت موجود این صنعت را مشخص نماید و راهکارها و راهبردهای مناسبی را برای رسیدن به وضعیت مطلوب ارائه دهد، لازم و ضروری به نظر می‌رسد. ازاین‌رو، در پژوهش حاضر استراتژی‌های امنیت ساحلی (از دیدگاه کارشناسان و مدیران بخش گردشگری و فرماندهان و مدیران انتظامی) با رویکرد سوات معرفی شده است. با تفاسیری که ذکر شده، پژوهش حاضر به دنبال پاسخ‌گویی به این سؤال‌ها است: جایگاه استراتژیک انتظامی استان مازندران در حوزه تأمین امنیت سواحل چگونه است؟ چه استراتژی‌هایی برای مدیریت گردشگری ساحلی در استان مازندران مناسب می‌باشد؟

۲ ادبیات پژوهش

۲.۱ مفهوم گردشگری دریایی

مفهوم گردشگری دریایی طیف کاملی از گردشگری، اوقات فراغت و فعالیت‌های تفریحی را که در منطقه ساحلی و آب‌های ساحلی انجام می‌شود، در برمی‌گیرد. اساساً، گردشگری دریایی شامل سواحل، دریاها و جاذبه‌های زیر دریا است. گردشگری دریایی همچنین شامل توسعه گردشگری ساحلی (شامل اقامتگاه، رستوران، صنایع غذایی و خانه‌های دوم) و زیرساخت‌های مربوط به حمایت از توسعه سواحل

³ marine

⁴ Nautical tourism

¹ nautical

² maritime

فروشگاه، زندگی شبانه و غیره) عمل می‌کنند (Hall, 2001).

جهت حفظ موقعیت رقابتی در مقاصد گردشگری، لازم است از همه ظرفیت‌های موجود برای ایجاد محصولات جدید توریستی استفاده شود. یکی از راه‌های دستیابی به موفقیت در بازار گردشگری، مربوط به استفاده از دریا یا همان توسعه گردشگری دریایی است. گردشگری دریایی با انجام فعالیت‌هایی در تماس با آب همراه با لذت‌بردن از طبیعت و استفاده از خدمات مختلف گردشگری در مناطق مختلف همراه است (Moreno & Ostamendi, 2017).

گردشگری دریایی نوعی از گردشگری است که نشان می‌دهد گردشگران از طریق آب، دریا یا رودخانه با اسکله در دریاها و بنادری سفر می‌کنند که برای پذیرایی از این نوع از گردشگران و همچنین برای تعطیلات و تفریح آن‌ها طراحی شده است (Gracan et al, 2016).

منابع اساسی برای توسعه این شکل از گردشگری، پتانسیل‌های هیدروگرافی همراه با به-روزرسانی‌های لازم در قالب بنادر، سواحل، تسهیلات برای ارائه خدمات به گردشگران و غیره است. گردشگری دریایی به مرور زمان از نظر کیفی توسعه یافته تا بتواند نیازها و ترجیحات گردشگران دریایی را که علاقمند به تجربه جاذبه‌های طبیعی در مقصدی که اقامت می‌کنند و تعطیلات فعال دارند، هستند، برآورده سازند (Alkier, 2019).

گردشگری دریایی رشد مداوم را تجربه می‌کند و البته تقاضا برای این نوع گردشگری دارای ویژگی تنوع، قدرت اقتصادی و تمایل به پیشنهاد گردشگری با کیفیت بالا است (Drpic, 2019).

به‌عنوان یکی از سریع‌ترین بخش‌های رشد در صنعت مسافرت، گردشگری دریایی به‌خصوص بین سال‌های ۲۰۰۹ تا ۲۰۱۹ رشد مداومی داشته است که طی آن تعداد گردشگران از ۰.۱۷ میلیون نفر به ۳۰

محصولات گردشگری مرتبط با آن محدود به ساحل دریا است.

گردشگری دریایی به‌عنوان موضوعی ضروری در زمینه تحقیق درباره اقیانوس‌ها و مناطق ساحلی ظهور کرد. اورامس^۱ گردشگری دریایی را به‌عنوان "آن دسته از فعالیت‌های تفریحی که شامل دورشدن گردشگران از محل زندگی و تمرکز آن‌ها بر محیط دریایی" است تعریف می‌کند و از آن‌ها به‌عنوان "آن دسته از آب‌های شور و تحت تأثیر جزر و مد" یاد می‌کند. این تعریف، همچنین فعالیت‌های مربوط به گردشگری دریایی را به این صورت ذکر می‌کند: غواصی، کوهپیمایی در هوا، ماهی‌گیری، تماشای پستان‌داران دریایی و پرندگان دریایی، صنعت سفر دریایی و کشتی، کلیه فعالیت‌های ساحلی، قایق‌رانی در دریا، بازدید از دهکده‌های ساحلی و فانوس دریایی، ماهی‌گیری، موزه‌های دریایی، قایق‌رانی، رویدادهای دریایی، گردشگری قطب شمال و قطب جنوب و غیره.

به نظر اکوریس، گردشگری دریایی به فعالیت‌های دریایی مانند قایق‌رانی، قایق‌های تفریحی، سفرهای دریایی، ورزش‌های آبی و همچنین خدمات زمینی و زیرساخت‌های آن اشاره دارد. (Ecorys, 2013)

حال نیز اظهار می‌دارد که گردشگری دریایی ارتباط تنگاتنگی با گردشگری ساحلی دارد؛ اما همچنین شامل کلیه فعالیت‌های گردشگری ناشی از دریا مانند ماهی‌گیری در دریای عمیق و سفرهای دریایی است. در این‌جا، گردشگری کروز نمی‌تواند به‌عنوان نوعی گردشگری دریایی لحاظ شود؛ زیرا در این بخش ارتباط مستقیمی بین گردشگران و دریا وجود ندارد. در این‌جا، انگیزه اصلی سفرهای دریایی تحقق فعالیت‌های ورزشی دریایی یا زیرآب نیست و این سفرها عمدتاً به‌عنوان وسیله‌ای برای حمل‌ونقل، با خدمات متعدد گردشگری (اقامت‌گاه، رستوران،

¹ Orams

گذران اوقات فراغت تعداد زیادی از دیدارکنندگان در این مناطق شده است (Salehi, 2021).

نگاهی به بحث دریا و اوقات فراغت نشان می‌دهد که برای قرن‌های متمادی ساحل، منبع اصلی تفریح بوده و به نظر می‌رسد شدت و تنوع فعالیت‌ها در این مقصد به‌طور مداوم در حال افزایش است. درواقع به دلیل اینکه گردشگری ساحلی، تلاقی خشکی و دریا و دارای شرایط ویژه‌ای نسبت به سایر نواحی است، عامل اقلیم در این نوع گردشگری بسیار حائز اهمیت است (Shamsipour et al, 2012. Pahang et al, 2023). دریا و سواحل آن به علت داشتن جاذبه‌های زیبا و جذاب از دیرباز مورد توجه عموم مردم بوده و همواره در کشورهای مختلف به‌عنوان مقصد سفر برای گذران اوقات فراغت با انگیزه تفریح و استراحت انتخاب می‌شود. در دهه‌های اخیر نیز سفرهای دریایی و گردشگری ساحلی به‌عنوان یکی از شاخه‌های پرطرفدار گردشگری در سطوح بین‌المللی مطرح شده است (Emamgholi & Salehi, 2023).

اخیراً گردشگری ساحلی به‌شدت افزایش یافته است. با این حال، بر پایداری محیطی، اجتماعی و فرهنگی تأثیر منفی گذاشته است. با توجه به اثرات منفی گردشگری و تغییرات آب‌وهوایی، ابزارهای مدیریت گردشگری ساحلی نیاز به ارزیابی و اجرا دارد. اکثر مناطق ساحلی وظیفه دوگانه حفظ منابع طبیعی و فراهم کردن فرصت‌هایی را برای تفریح و گردشگری دارند (Lucoseviciute & Panagopoulos, 2021).

بسیاری از کشورها که به منبع دریا به‌عنوان حوزه جذب گردشگر دسترسی دارند، تلاش می‌کنند که از گردشگری خورشید و ساحل به‌عنوان عنصر مهم در رشد و گسترش توسعه اقتصادی و اجتماعی استفاده کنند (Mejjad et al, 2022).

رشد قابل توجه گردشگران ساحلی هر ساله به‌ویژه در ایام تعطیلات از یک سو و حضور و فعالیت دیگر فعالیت‌های اقتصادی منتفع از اراضی و منابع

میلیون نفر در سال ۲۰۱۹ افزایش یافته است. پیش-بینی‌ها نشان می‌دهد که تا سال ۲۰۲۵، این نوع سفرها ۶٪ افزایش می‌یابد. پس از آمریکای شمالی، اروپا بزرگ‌ترین بازار سفر دریایی را در جهان با تعداد زیادی گردشگر مسافرتی از اروپا داراست. گردشگری دریایی بخش بسیار پویایی است که درآمدزایی و اشتغال‌زایی چشم‌گیری دارد. در اتحادیه اروپا، صنعت کروز سالانه بیش از ۲۳۴۰۰۰ شغل و ۲۸ میلیارد یورو درآمد ایجاد می‌کند (European Commission, 2017). صاحب‌نظران و پژوهش-گران معتقدند که گردشگری دریایی در حال تبدیل-شدن به یک شکل فزاینده و مهم از گردشگری است (Badurina et al, 2016 Dragin et al, 2010). برخی از صاحب‌نظران اظهار می‌دارند که گردشگری دریایی بخشی جدایی‌ناپذیر از گردشگری ساحلی و گردشگری مارینا است و سه بخش را به هم متصل می‌کند: الف. حمل‌ونقل؛ ب. گردشگری؛ ج. تفریح (Russo & Rindone, 2019).

۲.۲ مدیریت گردشگری ساحلی

صرف نظر از اهمیت بین‌المللی گردشگری دریایی، از حیث داخلی نیز گردشگری دریایی اهمیت فراوان دارد. بررسی‌های کمیسیون اروپا (۲۰۱۴)، نشان داد که در سال ۱۹۸۹، حدود ۶۴ درصد اروپائیان ترجیح می‌دهند تعطیلات را در سواحل بگذرانند و مطابق آمار ارائه‌شده در گزارشی با عنوان "مطالعه‌ای در حمایت از اقدامات و سیاست‌های گردشگری ساحلی و دریایی در اروپا"، همچنین، نتیجه مطالعات شرکت تحقیق و مشاوره ایکورپس نشان داد که در سال ۲۰۱۳، نتیجه حضور حدود ۴۳۵ میلیون نفر گردشگر ساحلی و دریایی از دیدارکنندگان محلی و غیرمحلی در قاره اروپا، ایجاد بیش از دو میلیون و ۵۰۰ هزار شغل و ۹/۱۲۹ میلیارد یورو ارزش ناخالص اقتصادی بوده است. درحقیقت، رشد و توسعه زیرساخت‌ها، هتل‌ها، بندرگاه‌ها، خانه‌های دوم، تفرج‌گاه‌های ساحلی و... و فعالیت‌ها و ورزش‌های آبی مانند ماهی‌گیری تفریحی، قایق-سواری، غواصی و... موجب توجه بیشتر و اقامت و

صراحتاً بیان نشده، اما هریک به گونه‌ای لزوم یکپارچگی اجزای مقصد گردشگری را بیان می‌کنند (Ghaderi et al, 2019).

اگر صنعت گردشگری را این گونه تعریف کنیم که به مجموعه‌ای از فعالیت‌ها اطلاق می‌شود که همواره در سطوح و بخش‌های مختلف یک جامعه جریان دارد، فعالیت‌های مرتبط با صنعت گردشگری در سه سطح قابل بررسی است:

ساحلی از سوی دیگر ضرورت به‌کارگیری رویکردی همه‌جانبه را در **مدیریت گردشگری** ساحلی می‌طلبد؛ رویکردی که بتواند با تفکر سیستمی، علاوه بر ایجاد هماهنگی میان اجزای تشکیل‌دهنده گردشگری، نسبت به محیط بیرون و سایر بخش‌ها نیز مسؤول باشد. برای مدیریت گردشگری یا مقصد گردشگری مدل‌های مختلفی اعم از مدل پیچ (۲۰۰۹)، مدل سازمان جهانی گردشگری (۲۰۰۸)، مدل جونکر (۲۰۰۳)، مدل کراچ و ریچی (۲۰۰۳) و مدل جامیسون (۲۰۰۱) ارائه شده است؛ هرچند در این مدل‌ها

جدول ۱. خلاصه‌ای از فعالیت‌های مرتبط با صنعت گردشگری در سطوح مختلف

وظایف	کنشگران اصلی	سطوح صنعت گردشگری
تدوین سیاست‌ها، استراتژی‌ها و چارچوب‌های کلی فعالیت‌های گردشگری	متولیان دولتی	سطوح دولتی
بر عهده گرفتن اجزای عملیات سطح اول مانند مراکز اقامتی و جاذبه‌های گردشگری	سازمان‌ها، نهادها و مؤسسات مختلف	سطوح سازمان‌ها و مؤسسات
این نوع سازمان‌ها در اصل در راستای فعالیت‌های توریستی خدمات خود را ارائه می‌دهند	مؤسسات و سازمان‌های حمایت‌محور	سطوح مؤسسات و تشکیلات حمایتی

بدون شک توجه به حوزه گردشگری ساحلی بدون تأمین امنیت سرمایه‌گذاری‌های اقتصادی ناممکن است. امنیت اقتصادی را می‌توان یکی از مهم‌ترین شاخص‌های توسعه‌یافتگی دانست. بحران‌های سیاسی، جنگ‌های داخلی و بی‌توجهی صاحبان قدرت به منافع جامعه، ازجمله عواملی هستند که ضریب شکنندگی امنیت را برای سرمایه‌ها و نیروی انسانی کارآمد افزون‌تر می‌سازد و تولید کالای امنیت، همواره مهم‌ترین فلسفه وجودی دولت‌ها را تشکیل داده است. در جوامع اولیه که تهاجم خارجی، بی‌نظمی‌ها و شورش‌های داخلی و فقدان ضمانت برای اجرای قراردادهای، جان و مال و آبروی افراد را دستخوش خطر می‌کرد، دولت‌ها به وجود آمدند تا با ایجاد امنیت، افراد را در برابر این خطرها محافظت کنند (Sadeghi Amroabadi et al, ۲۰۱۸).

با این تفاسیر می‌توان گفت وظیفه اصلی و مهمی که مدیریت گردشگری بر عهده دارد، در قالب ایجاد هماهنگی، کنترل و هدایت فعالیت‌ها در سطوح مختلف خلاصه می‌شود (Pourali, 2012).

۲/۳ مفهوم امنیت

در عرصه گردشگری، امنیت به معنای عام آن از اهمیت فراوانی برخوردار است؛ زیرا احراز امنیت در عرصه‌های مختلف از جمله امنیت اقتصادی، سیاسی، قانونی، اجتماعی، روانی و غیره بر میزان ورود گردشگران و تمایل آن‌ها به اقامت در کشور میزبان و نیز سفرهای مجدد تأثیرگذار است. درواقع باید گفت امنیت مفهومی کلی است که دربرگیرنده وضعیت سلامت و آرامش و رفاه فرد و ثبات جامعه می‌شود و در حقیقت محفوظ ماندن از آسیب توسط دیگران است (Hezar Jaribi, 2011). (Kianpour & Hajesmaeili, 2014)

مستقیم بازدیدکنندگان و گردشگران در کشور، علاوه بر توسعه اقتصادی و تبادلات فرهنگی، آن را به عنوان یک قطب امن گردشگری به جهانیان معرفی می کند (Motaghi et al, 2017).

۲،۴ گردشگری ساحلی و توسعه امنیت اقتصادی

اگر در گذشته ورود گردشگران به مناطق ساحلی صرفاً به منظور گذران اوقات فراغت و تفریح بوده، امروزه گردشگری دریایی خود را در قالب صنعتی پرسود نشان می دهد؛ به گونه ای که نه تنها نیازمند سازوکارهای اقتصادی و تزریق میلیون ها دلار پول به کشورهای مقصد می باشد، بلکه سیستم های اطلاعاتی و امنیتی کشورهای مبدأ و مقصد را وادار به تأمین امنیت سرمایه گذاران برای جلوگیری از هدررفت منابع انسانی و سرمایه های مالی آنان خواهد کرد.

در این اثناء برخی از صاحب نظران به بررسی دلائل افزایش گردشگران خارجی و ارتباط آن با امنیت پرداخته اند. نتایج پژوهش نشان می دهد به اعتقاد گردشگران، وجود پلیس ویژه گردشگری در سایت های آن سبب افزایش احساس امنیت می شود، اما حضور جمعیت زیاد پلیس نتیجه عکس می دهد و گردشگران احساس ناامنی روانی می کنند؛ چراکه احساس می کنند جو امنیتی و پلیسی است. ارتباط معناداری میان امنیت جانی و مالی بالا و انگیزه مسافرت مجدد به ایران وجود دارد؛ یعنی گردشگرانی که بیشتر احساس امنیت می کنند، تمایل بیشتری برای بازدید مجدد از ایران دارند (Motaghi et al, 2017). بنابراین گسترش گردشگری ساحلی ارتباط معناداری با توسعه امنیت اقتصادی دارد. درواقع باید گفت گردشگری ساحلی نقش مهمی در ارتقای اقتصاد دریامحور تلقی می شود (Lan & Thanh, 2023).

با توجه به اهمیت توسعه امنیت اقتصادی از طرف نظریه پردازان این متغیر نه تنها در خصوص امنیت اقتصادی ساحل بلکه درباره امنیت اقتصادی

تاکنون بیشترین پژوهش های صورت گرفته در زمینه گردشگری، درباره آثار اقتصادی آن بوده است. شاید هزینه های مورد نیاز برای تأمین اهداف اقتصادی در گردشگری ظاهراً گزاف باشد، اما صنعت گردشگری به مثابه مدل توسعه محور اقتصادی، نیروی محرکه ای فراهم می سازد که با تکیه بر آن، چرخ های صنایع حیاتی با شتاب بیشتری حرکت می کنند. ورود ارز به کشور، اشتغال در بسیاری از زمینه ها، پویایی خرده فروشی ها، فعال شدن سیستم حمل و نقل، افزایش سرمایه گذاری، افزایش تولیدات محلی، بومی و صنعتی و افزایش سرمایه گذاری بخش خصوصی از جمله آثار اقتصادی صنعت گردشگری است. آثار اقتصادی گردشگری را می توان به دو دسته آثار مستقیم و غیرمستقیم اقتصادی تقسیم کرد (Sorkhe Dehi, 2023).

امنیت اقتصادی در یک مفهوم کلی می توان مجموعه به هم پیوسته ای از متغیرها و عوامل اقتصادی به شمار آورد که می توان گفت از یک طرف ماهیتی اقتصادی دارند؛ اما از طرف دیگر تأثیرگذاری و تأثیرپذیری آن ها به محدوده اقتصادی محدود نشده و حوزه های مختلف سیاسی، اجتماعی، فرهنگی و نظامی را نیز دربرمی گیرند (Mirmohammadi, 2007; Sadeghi Soghdel et al, 2018).

حضور گردشگران در یک کشور، علاوه بر توسعه اقتصاد و تبادلات فرهنگی، بهترین تبلیغ در مورد وجود امنیت در آن کشور است که این امر، به افزایش تصاعدی تعداد گردشگران می انجامد؛ بنابراین، به نظر می رسد با توجه به شرایط جدید در صنعت گردشگری که ناشی از رشد مداوم و باثبات این صنعت و ارتقای جایگاه آن در اقتصاد جهان و کشورهای است بازتعریف رابطه امنیت ملی و گردشگری، امری ضروری است. از طرفی، نقش و تأثیر صنعت جهانگردی در ترسیم امنیت ملی یک کشور چنان است که بیشتر کشورهای توسعه یافته، با وجود داشتن منابع کلان اقتصادی و درآمد ترجیح می دهند روی گردشگری متمرکز شوند. حضور

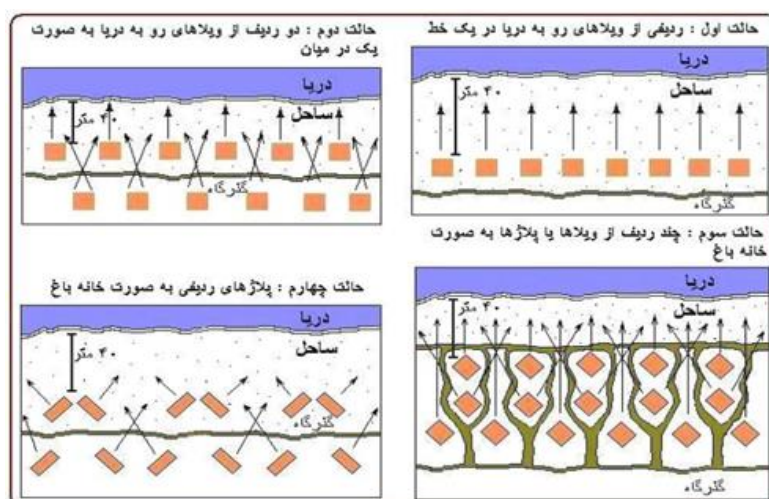
(Pazoki et al, 2021). کسانی که در فعالیتهای اقتصادی مانند گردشگری فعالیت می‌کنند، همیشه ایمنی و امنیت را از شرایط ضروری برای توسعه می‌دانند. گردشگری ساحلی و دریایی بسیار آسیب‌پذیر است (Velho Gouveia, 2020).

گردشگری و تفرج در نواحی ساحلی، دارای جایگاهی است که در چهار زیرمنطقه موازی با ساحل قرار دارد (Ehsani & Hosseinipour, 2011).

مناطق بیابانی هم مورد توجه قرار گرفته است. نتایج پژوهش آن‌ها نشان می‌دهد که در گردشگری روستایی در منطق بیابانی در روستاهای سرخه نشان می‌دهد گویه‌های مؤلفه‌های فضایی، نژادی و پایداری منظر در وضعیت مطلوب‌تری نسبت به سایر گویه‌ها قرار دارند. میزان همبستگی بین شاخص‌های امنیت در توسعه گردشگری روستایی در منطقه برابر ۰/۷۸۹ می‌باشد که نشان‌دهنده توان تبیین ۷۹ درصد از تغییرات (واریانس) می‌باشد

جدول ۲. مناطق چهارگانه موازی با ساحل

نام منطقه	محدوده مورد مطالعه	مشخصات منطقه مورد مطالعه
آب‌های ساحلی	منطقه دریایی اکولوژیکی نزدیک ساحل، از فلات قاره شروع می‌شود و تا ساحل ادامه دارد.	مناسب برای سفر به جزایر- زیبایی صخره‌ها و ستون‌های سنگی- یکی از مناطق غنی به منظور ماهی‌گیری
منطقه ساحل ۱	دربگیرنده محدوده‌ای از دریا و هم محدوده‌ای از خشکی	به واسطه سواحل گسترده و شنی- مناسب برای انواع ورزش‌های ساحلی
منطقه پهنه کرانه‌ای ۲	ناحیه پشت منطقه ساحل	مناسب برای تفریحات دریایی- مناسب برای احداث برخی مکان‌ها مانند هتل- ویژگی بارز آن چشم‌انداز دریا
منطقه پس-کرانه ۳	اراضی پشت مناطق ساحلی	پوشیده‌شده از انواع پوشش‌های گیاهی- مناسب برای فعالیتهای خدماتی و...

شکل ۱. نحوه قرارگیری پلاژها و برخورداری از منظره دریا

¹ Beach

² Shoreland

³ Vicinage

شکن‌ها، پروژه‌های استوارسازی شن‌ها و ساحل، موانع نگهدارنده طوفان‌های دریایی و امواج و غیره می‌شود (Dane Kar, 1998).

چند نوع فعالیت ساختاری وجود دارد که بر تغییر فیزیکی خط ساحلی تأثیر می‌گذارد و شامل خانه-سازی، توسعه صنعتی، بنادر، مسیرهای کشتی‌رانی، خاکریزها، گذرگاه‌های خشکی، دیوارهای دریا، موج

شکل ۲. قسمت‌های مختلف بخش‌های ساحلی

هایی سبب تمرکز انسان و مجموعه خدماتی وابسته به آن در کرانه دریاها گردیده است و توسعه روند فضای این ناحیه ساحلی را متحول ساخته به تدریج اشکال طبیعی و زیستگاه‌های منحصربه‌فرد، جای خود را به فعالیت‌های بشری می‌دهند که هریک به نحوی آلاینده‌های مختلفی را به ناحیه ساحلی و دریا وارد می‌کنند (Dane Kar, 1998).

مدیریت یکپارچه مناطق ساحلی ایران بر پایه الزامات ملی و منطقه‌ای کشور فرآیندی تکاملی، پویا و یکپارچه است که تلاش دارد با توجه به ظرفیت‌های اکولوژیک سواحل و نیازهای بلندمدت توسعه‌ای، منافع متضاد بخش‌های مختلف در سواحل را سازگار نموده و از طریق کاهش تعارضات مابین بهره‌برداران دولتی و خصوصی، شرایط حفظ منابع موجود را در سواحل کشور در راستای توسعه پایدار فراهم نماید. بر اساس این، حفاظت و توسعه مناطق ساحلی کشور با برنامه مدیریت یکپارچه سواحل کشور، سه رویکرد اساسی را شامل می‌شود

ناحیه ساحلی منطقه‌ای انتقالی و به شدت آسیب‌پذیر است و از آنجاکه آخرین پذیرنده آلاینده‌های خشکی و دریا می‌باشد، از تجمع آلاینده‌ها در معرض تهدید دائمی قرار دارد. آلودگی دریاها و تأثیر فعالیت‌های خشکی‌ها که ماحصل پیامد توسعه اقتصادی- اجتماعی در خط ساحلی و حوضه‌های آبریز آن است، از مهم‌ترین مسائل در اغلب مناطق دنیاست که به‌طور مستقیم زیستگاه‌های ساحلی را تحت تأثیر قرار می‌دهد. از سوی دیگر تغییرات آب-وهوایی نیز نواحی ساحلی را متأثر ساخته و از طریق تغییر سطح آب دریا، فرسایش اراضی حوزه‌های آبریز، طوفان‌ها، تغییر رخساره سواحل و جابه‌جایی منابع زنده اثرات زیان‌باری به دنبال دارد. این درحالی است که سواحل از دیرباز نقش غیرقابل جانشینی در اقتصاد و توسعه تمدن‌ها دارا بوده، به عنوان مدخل ورود به دریا در سراسر جهان منابعی جهت تغذیه، حمل‌ونقل، دسترسی به انرژی و تفرج برای شمار روزافزون مردم فراهم آورده‌اند. چنین ویژگی

جهانی و منطقه‌ای کرده است. تنگناها و قابلیت‌های برخاسته از چگونگی پراکنش جغرافیایی و عملکرد نیروهای نظامی و انتظامی در نوار ساحلی جنوب و شمال کشور نقش عوامل سیاسی- امنیتی را در مدیریت یکپارچه مناطق سواحل قابل تأمل ساخته است. خلیج فارس و دریای عمان، در گذر زمان، محور تقابل و برخورد فعال و نیمه‌فعال قدرت‌های فرامنطقه‌ای و منطقه‌ای و کانون جذب نیروهای جهانی به سوی خود بوده است.

آن چه در پژوهش حاضر بایستی بیشتر مورد توجه قرار گیرد، مدیریت از نوع مدیریت انتظامی و سیاسی است. مدیریت انتظامی بر پایه اقدام‌های پلیسی برای حمایت از شهروندان آسیب‌پذیر، افزایش آگاهی‌های عمومی، نظارت براماکن عمومی و افزایش هزینه‌های ارتکاب جرم مبتنی است. متولی اصلی این نوع اقدام‌ها، انتظامی است که برای تحقق آن، باید رویکرد جدیدی را نسبت به وظایف سنتی خود اتخاذ کند؛ زیرا مدیریت انتظامی بیشتر مبتنی بر تدابیر و اقدام‌های کنشی (پیش‌جانی) توسط پلیس است و حال آنکه وظایف سنتی پلیس بیشتر دربرگیرنده اقدام‌های واکنشی (پس‌جانی) برای کشف و تعقیب مجرمان است. با توجه به آن چه بیان شد، می‌توان مدیریت انتظامی را این گونه تعریف کرد: مجموعه تدابیر و اقدام‌های کنشی و واکنشی نیروی پلیس که با حمایت از افراد در معرض خطر، افزایش آگاهی‌های عمومی، نظارت بر اماکن عمومی، افزایش هزینه‌های ارتکاب جرم و مداخله پس از وقوع جرم درصدد پیشگیری از ارتکاب جرم در جامعه (Riahi Samani et al, 2015).

کرانه‌های سه‌گانه ایران یعنی دریای خزر، خلیج فارس و دریای عمان به دلیل ساختارهای محیطی، اجتماعی و اقتصادی و فرآیندهای اثرگذار متفاوت، کارکردهای بسیار متفاوتی دارند. کرانه خزر را می‌توان ساحل کشاورزی، گردشگری و سکونتی محسوب کرد. در مقابل کرانه خلیج فارس ساحل نفتی، گازی و تجاری و کرانه دریای عمان را می‌توان

که در تولید برنامه یکپارچه بهره‌برداری از سواحل توجه به آن الزام‌آور می‌باشد (Ahmadian & Shami, 2015).

اول رویکرد حفاظت‌محور، به معنای صیانت از محیط زیست مناطق ساحلی و توجه به اصل بهره‌برداری پایدار از منابع است که سهم نسل‌های آینده را از مواهب طبیعی این مناطق در پرتو مدیریت یکپارچه تضمین نماید. دوم رویکرد توسعه-محور که توجه به مقوله رشد اقتصادی- اجتماعی مناطق ساحلی کشور را در فرآیند اعمال برنامه ضروری می‌سازد. در این رویکرد بهره‌برداری عقلایی با هدف تقویت ظرفیت‌های توسعه‌ای مناطق ساحلی، به همراه بهره‌مندی عموم مردم از این منابع، شرط اساسی تلقی می‌شود که موجب افزایش پایداری طبیعی و استفاده از ظرفیت توسعه‌ای سواحل در چرخه توسعه ملی خواهد شد.

سوم رویکرد یکپارچه‌گرا در برنامه‌ها و اعمال سیاست‌ها که بر همکاری مستمر و تعاملی بخش‌های بهره‌بردار و ناظر از سواحل کشور تأکید دارد. در این رویکرد استفاده از توان‌های مشارکتی اجتماع محلی در تبیین برنامه‌ها و مشارکت آگاهانه و فعالان آن‌ها در اجرای برنامه‌ها، شرطی اساسی تلقی می‌شود. همچنین در این رویکرد تأکید بر این است که با برقراری یک استراتژی واحد، منسجم و فرابخشی در مناطق ساحلی کشور، ضمن کاهش تضاد موجود (یا آتی) بین فعالیت‌های کاربران مختلف، حداکثر برداشت پایدار و توازن در بهره‌برداری از این منابع، با هماهنگی و همکاری سازمان‌های دولتی، غیردولتی و اجتماعات محلی در سطوح ملی، منطقه‌ای و محلی هماهنگی شود (MAAB Consulting Engineers, 2009).

زمانی که در خصوص مدیریت یکپارچه بحث می‌شود این مهم بدون در نظر گرفتن ملاحظات سیاسی- امنیتی نوار ساحلی امکان‌پذیر نیست؛ وجود جاذبه‌های اقتصادی حوزه‌های خلیج فارس، دریای خزر و دریای عمان، این سه حوزه را تبدیل به کانون‌های ژئواستراتژیک و ژئواکونومیک در مقیاس

ساحلی در حاشیه نامید. تفاوت‌های عمده کرانه‌های سه‌گانه دریایی ایران را می‌توان در جدول ۷ جست‌وجو نمود.

جدول ۳. تفاوت‌های عمده کرانه‌های سه‌گانه دریایی ایران

شرح	خلیج فارس	خزر	عمان
فضای استراتژیک پیرامونی	دریای جنگ	امنیت تاریخی / در حال گذار	پرت و در حاشیه
پراکنش نیروهای نظامی	گسترده تا فشرده و دارای مقیاس استراتژیک	بسیار محدود و محلی	پشتیبان خلیج فارس
مسأله اصلی	قاچاق کالا	درهم ریختگی و نابسامانی	عقب‌ماندگی تاریخی
نقش و جایگاه بازرگانی	ملی و بین‌المللی (حیاتی)	محدود	محدود
کارکرد اصلی	نفتی، گازی، بازرگانی، تجاری، ماهی‌گیری	کشاورزی، گردشگری، سکونت	تعریف‌نشده
تراکم نسبی جمعیت	خلوت با تراکم پائین	در حال اشباع	خلوت تا تهی، بسیار پائین

منبع: (Integrated Coastal Management Plan of the country, 2009).

نظر شاخص‌های ژئوپلیتیک و ژئواستراتژیک، برای ایران مهم به‌شمار می‌آید. لذا می‌بایست در طرح و برنامه‌های کلان ملی، تعدیل آن به نفع دو کرانه مدنظر قرار گیرد.

۳ روش‌شناسی پژوهش

پژوهش حاضر از نظر هدف، کاربردی و بررسی آن پیمایشی و اکتشافی است. برای جمع‌آوری اطلاعات و داده‌های مورد نیاز به بررسی اسناد، مطالعات کتابخانه‌ای و مطالعات میدانی پرداخته شده است. در بخش اول به بررسی جاذبه‌های گردشگری ساحلی در منطقه مورد مطالعه پرداخته شده است، سپس به منظور بررسی قابلیت‌های منطقه مورد مطالعه، برای توسعه گردشگری ساحلی چهار عامل (۱) جغرافیایی- اکولوژی، (۲) اقتصادی، (۳) اجتماعی و فرهنگی (۴) زیرساخت‌ها انتخاب گردید و با مطالعه محیط داخلی و خارجی منطقه، مؤلفه‌های نقاط قوت و فرصت، ضعف‌ها و تهدیدها به تفکیک چهار عامل مذکور شناسایی گردید. سپس در قالب پرسش‌نامه طیف لیکرت، در مورد اهمیت (وزن) هریک از این مؤلفه‌ها، از کارشناسان گردشگری نظرسنجی صورت گرفت. در مرحله دوم، اطلاعات

سه نتیجه استراتژیک از مقایسه کارکردها و هویت این ساحل به دست می‌آید که در برنامه‌ریزی‌های محیطی به‌ویژه برای غلبه بر چندگانگی توسعه اقتصادی - اجتماعی ملی و نیز کاستن از نیروی واگرایی و توانمندتر ساختن همگرایی می‌توان از آن سود بود. کرانه‌های دریای عمان (مکران) از گواتر تا شرق جاسک و سیریک نه‌تنها کمتر توسعه‌یافته‌ترین کرانه دریایی ایران است، بلکه بر پایه شاخص‌های همه‌جانبه توسعه اقتصادی - اجتماعی، عقب‌افتاده‌ترین ناحیه ایران به‌شمار می‌رود. طرح مدیریت یکپارچه مناطق ساحلی برای دسترسی به هدف‌های خود مبنی بر سامان‌دهی ساحل‌های کشور، این مهم را باید در صدر اولویت‌های خود قرار دهد. کرانه خزر پرتراکم‌ترین و شلوغ‌ترین کرانه ایران و از نقطه نظر جمعیتی در حال گذر به مرحله اشباع جمعیتی است، برخلاف چشم‌انداز سرسبز طبیعی از نظر برخی شاخص‌های اجتماعی، فرهنگی و اقتصادی منطقه‌ای کمتر توسعه‌یافته محسوب می‌شود. اما آن چه بیش از هر پدیده دیگری در نوار ساحلی خزر به چشم می‌خورد، به‌هم‌ریختگی و بی‌سامانی همه‌جانبه این کرانه است. وابستگی همه‌جانبه کشور به خلیج فارس و کرانه‌های آن، از نقطه

دو ماتریس سوات تهیه شد، قسمت اول مربوط به گردشگری ساحلی استان مازندران، قسمت دوم مربوط به انتظامی استان مازندران در حوزه امنیت ساحلی است). پژوهشگر برای به دست آوردن وزن هر عامل پرسشنامه‌ای از عوامل شناسایی شده (در قالب طیف لیکرت بین ۱ تا ۵، ۱ خیلی کم- ۵ خیلی زیاد) تهیه و در اختیار کارشناسان و مسئولین قرار داده است، تا اهمیت هر عامل سنجیده شود. سپس پژوهشگر با استفاده از نرم افزار SPSS 20 میانگین هر عامل را شناسایی و برای نرمالیزه کردن داده‌ها از نرم افزار Excel 2010 بهره گرفته شده است. برای بخش اول تعداد ۴۰ پرسشنامه به منظور وزندهی بین نمونه جامعه اول توزیع شد. در نهایت ۳۸ پرسشنامه قابل استفاده به دست آمد. برای بخش دوم، ۵۵ پرسشنامه بین نمونه جامعه دوم توزیع شد و در نهایت ۵۲ پرسشنامه قابل استفاده به دست آمد.

۴ یافته‌ها و بحث

الف. یافته‌های توصیفی

یافته‌های پژوهش نشان می‌دهد که بیشترین تعداد اعضای انتظامی مردان (۵۲ نفر) و در میان کارشناسان گردشگری هم مردان (۲۱ نفر) بوده است. در خصوص وضعیت سنی پاسخ‌گویان در میان کارشناسان گردشگری بیشترین تعداد را افراد در بازه زمانی ۲۷-۳۵ سال قرار دارند (۱۸ نفر). به لحاظ تحصیلات بیشترین فراوانی در میان کارکنان انتظامی افراد با تحصیلات لیسانس (۳۵ نفر) و در میان کارشناسان گردشگری فوق لیسانس و بالاتر (۲۱ نفر) می‌باشند. سابقه خدمت در میان کارکنان انتظامی نیز بیشترین فراوانی مربوط به بازه زمانی ۱۰-۲۰ سال (۲۸ نفر) می‌باشد.

به دست آمده با استفاده از مدل تحلیلی سوات تجزیه و تحلیل شد و راهبردهای توسعه گردشگری ساحلی در منطقه مورد مطالعه ارائه گردید.

در بخش دوم به منظور تدوین راهبردهای مدیریت گردشگری ساحلی در حوزه امنیت، انتظامی استان مازندران که به عنوان متولی اصلی توسعه امنیت در منطقه می‌باشد، در نظر گرفته شد و با بررسی انتظامی استان چهار عامل نقاط قوت و ضعف، فرصت‌ها و تهدیدها شناسایی شد. سپس در قالب پرسشنامه طیف لیکرت، در مورد اهمیت (وزن) هریک از این مؤلفه‌ها، از فرماندهان و پرسنل انتظامی استان نظرسنجی صورت گرفت. در ادامه با استفاده از مدل سوات به تدوین راهبردهای مدیریت گردشگری ساحلی در بعد امنیت پرداخته شد. همچنین جهت اولویت‌بندی راهبردهای ارائه شده از ماتریس برنامه‌ریزی استراتژیک کمی بهره گرفته شد. جامعه آماری بخش اول پژوهش را که به ارائه راهبردهای گردشگری ساحلی پرداخته شده است، کارشناسان و مسئولان گردشگری استان مازندران تشکیل داده‌اند که به دلیل جمعیت محدود جامعه آماری، حجم نمونه و جامعه آماری معادل یکدیگر قرار گرفته شده‌اند. تعداد افراد این گروه ۳۸ نفر است. جامعه آماری بخش دوم پژوهش را که به ارائه راهبردهای مدیریت گردشگری ساحلی در حوزه امنیت پرداخته شده است، فرماندهان و مدیران انتظامی استان مازندران تشکیل داده‌اند. برای مشخص کردن تعداد نمونه برای گروه کارشناسان انتظامی، نمونه‌گیری قضاوتی مد نظر قرار گرفت و تعداد ۵۲ نفر به عنوان خبرگان در نظر گرفته شدند.

در این پژوهش ابتدا به کمک مطالعات اسنادی و میدانی ماتریس اولیه نقاط قوت، ضعف، فرصت‌ها و تهدیدها تهیه گردید (با توجه به اهداف پژوهش

جدول ۴. تجزیه و تحلیل داده‌های جمعیت‌شناختی پاسخ‌گویان

عوامل جمعیت‌شناسی	انتظامی	درصد (۱۰۰)	کارشناسان گردشگری	درصد (۱۰۰)
جنس				
زن	-	-	۱۷	۴۵
مرد	۵۲	۱۰۰٪	۲۱	۵۵
سن				
۲۶ >	-	-	۱۱	۲۹
۲۷-۳۵	-	-	۱۸	۴۷
۳۷-۴۵	-	-	۶	۱۶
>۴۵	-	-	۳	۸
وضعیت				
دیپلم	۰	۰٪	۰	۰
فوق دیپلم	۳	۶	۰	۰
لیسانس	۳۵	۶۷	۱۷	۴۵
فوق لیسانس و بالاتر	۱۴	۲۷	۲۱	۵۵
سابقه				
۱۰ >	۹	۱۷	-	-
۱۰-۲۰	۲۸	۵۴	-	-
>۲۰	۱۵	۲۹	-	-

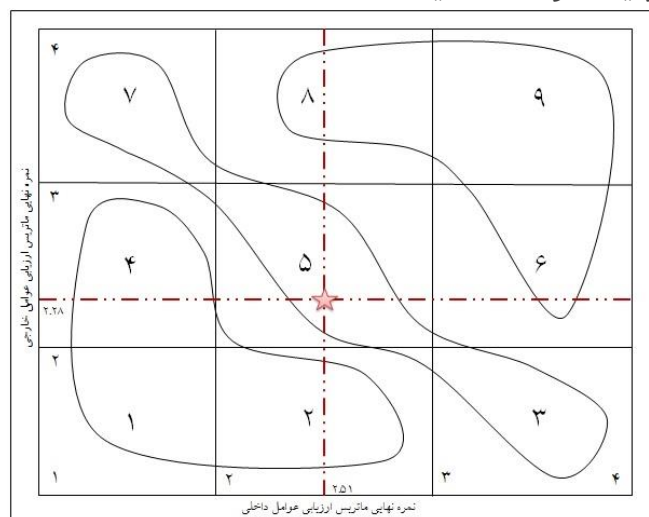
(منبع: یافته‌های پژوهش)

گردشگری ساحلی، راهبردهای تنوع (ST) می‌باشد (منطقه ۱، ۲، ۳) مربوط به راهبردهای محافظه‌کارانه و تدافعی، منطقه ۴، ۵، ۶ مربوط به راهبردهای حفظ وضع موجود و منطقه ۷، ۸، ۹ مربوط به راهبردهای تهاجمی و رقابتی می‌باشد. با توجه به اینکه نقطه مورد نظر در قسمت بالای منطقه ۵ افتاده است، بنابراین راهبردهای مناسب، راهبردهای تنوع می‌باشد.

ب. یافته‌های استنباطی

پژوهش حاضر در پی پاسخ به این سؤال‌ها است: جایگاه استراتژیک انتظامی استان مازندران در حوزه تأمین امنیت سواحل چگونه است؟

با توجه به امتیازات به‌دست‌آمده در مراحل قبل جایگاه استراتژیک انتظامی استان مازندران در شکل ۴ مشخص گردید. در این شکل راهبردهای مناسب برای انتظامی استان در زمینه توسعه امنیت

شکل ۳. موقعیت استراتژیک مدیریت گردشگری استان مازندران (منبع: یافته‌های پژوهش)

به شکل، راهبردهای مناسب برای مدیریت گردشگری استان در زمینه توسعه گردشگری ساحلی، راهبردهای محافظه کارانه (wo) می باشد (با توجه به اینکه نقطه مورد نظر در قسمت بالای منطقه ۵ افتاده است، بنابراین راهبردهای مناسب، محافظه کارانه (wo) می باشد).

برای بررسی و شناسایی مناسبترین راهبرد اجرایی پنج مرحله طی شده است.

گام اول: تجزیه و تحلیل عوامل داخلی و خارجی مؤثر بر انتظامی استان مازندران در حوزه امنیت ساحلی

در جدول شماره ۸، مجموع امتیازهای کسب شده توسط هریک از عناصر چهارگانه آورده شده است. همان گونه که در جدول مشاهده می گردد، نقاط قوت مؤثر بر انتظامی در حوزه امنیت امتیاز بیشتری نسبت به سایر عوامل دارا می باشد. بعد از نقاط قوت، تهدیدها، نقاط ضعف و فرصت ها امتیازهای بیشتری کسب نموده اند که این عامل به ظرفیت بالایی انتظامی استان مازندران برای ایجاد امنیت در بخش تأکید دارد و با توجه به اینکه امتیازات تهدیدهای خارجی بالاتر از موارد دیگر می باشد، برنامه ریزی های اصولی باید در جهت رفع تهدیدهای خارجی باشد.

یافته های پژوهش در بخش استنباطی در پاسخ به این سؤال است که چه استراتژی هایی برای مدیریت گردشگری ساحلی در استان مازندران مناسب می باشد؟ تجزیه و تحلیل SWOT نشان می دهد که از نظر کارشناسان گردشگری مؤلفه بهره مندی از توان اقتصادی، اجتماعی- فرهنگی منطقه در راستای ایجاد مدیریت یکپارچه گردشگری ساحلی و افزایش توجه دولت به برنامه ریزی و سرمایه گذاری در بخش گردشگری ساحلی با وزن ۰/۰۴۵ مهم ترین نقطه فرصت خارجی می باشد. کارشناسان گردشگری استان مؤلفه های برخورد فرهنگی بین گردشگران و ساکنین بومی به دلیل عدم احترام به عقاید محلی با وزن ۰/۰۵۱ مهم ترین تهدید خارجی محسوب می شود. همچنین افزایش قیمت زمین و بورس بازی های زمین و بالطبع افزایش بار مالی جهت ایجاد تسهیلات و تجهیزات گردشگری با وزن ۰/۰۴۷ و تهدیدات محیط زیستی مانند خشکسالی های پی در پی و بیابان زایی در منطقه و پیشروی دریا و تخریب جنگل با وزن ۰/۰۴۷ را به عنوان مهم ترین تهدیدهای خارجی در اولویت بعدی بیان شده اند.

همچنین با توجه به امتیازات به دست آمده در مراحل قبل موقعیت استراتژیک مدیریت گردشگری استان مازندران در شکل ۴ مشخص گردید. با توجه

جدول ۵. امتیازات کسب شده توسط عوامل مؤثر بر توسعه ساحلی با تأکید بر بعد امنیت

نوع عامل	نقاط قوت	نقاط ضعف	فرصت ها	تهدیدها
مجموع امتیازها	۳۴	۱۵	۱۳	۳۰

(منبع: یافته های پژوهش)

گام دوم: تدوین راهبردهای توسعه

در این مرحله با توجه به جدول ۹، راهبردهای تهاجمی بیان می شود که عبارت اند از:

جدول ۶. راهبردهای SO

راهبردهای (SO)
(ST1) جایگزین‌شدن نگاه ملی و مدیریت کشوری به جای نگاه بومی و استانی در حوزه امنیت سواحل مازندران به دلیل حجم بسیار زیاد گردشگران
(ST2) تعیین آئین‌نامه مدون و یکپارچه در خصوص طرح سالم‌سازی دریا و تشریح و مشخص کردن وظایف نهادهای تأمین امنیت سواحل
(ST3) تبدیل طرح دریا به عنوان یک طرح ملی و تخصیص اعتبار سالیانه معین و مشخص (جاری - عمرانی)
(ST4) اجرای سازوکاری تضمینی و اجرائی برای بازپس‌گیری و آزادسازی سواحل
(ST5) مستقرشدن کارگروه کشوری در استان جهت هدایت و هماهنگی بیشتر در راستای رفع مسائل امنیتی ساحلی در ایام شلوغ گردشگر
(ST6) برقرای تقاهم‌نامه همکاری بین صداوسیما ملی و استانی با انتظامی جهت پخش برنامه‌های آموزشی و مستند درباره حوادث رخ داده در سواحل
(ST7) استفاده از نیروهای فصلی در ایام شلوغ گردشگری مانند همیاران پلیس و پلیس افتخاری در سواحل استان در راستای تأمین امنیت و نظم خطوط ساحلی
(ST8) پرهیز از شتاب‌زدگی در خصوص اقدام واگذاری سواحل به افراد حقیقی از روی ارتباطات شخصی
(ST9) به کیفر رساندن مجرمین و مخلان جرایم اجتماعی با بازنگری قانون آئین دادرسی کیفری توسط قوه قضائیه و کمک به انتظامی از این طریق (در زمانی که گردشگران به دلیل حضور موقت خود در استان زمانی که قربانی جرائم از جمله سرقت می‌شوند توانائی رسیدگی دادخواهی و حضور در محکمه را جهت استیفای حقوق خود ندارند و بعد از وقوع زمانی که سارقین و یا مجروحین دستگیر می‌شوند، به دلیل عدم ملاحظات قانون آئین دادرسی کیفری در این امر تعقیب و یا کیفر مجرمین به علت عدم حضور شاکی میسر نمی‌گردد و لذا این امر زمینه ارتکاب جرم مجدد را فراهم می‌نماید)

(منبع: یافته‌های پژوهش)

گام سوم: تجزیه و تحلیل راهبردها

به منظور اولویت‌بندی راهبردهای منظور شده، هرکدام از راهبردها به صورت جداگانه با عناصر چهارگانه (قوت، ضعف، فرصت و تهدید) مقایسه گردیده و در نهایت مجموع امتیازهای کسب‌شده توسط هر راهبرد با یکدیگر مقایسه شده است تا اولویت‌بندی نهایی بین راهبردها به دست آید. نقاط قوت، ضعف، فرصت و تهدید در ستون اول جدول

۱۰ آورده شده است، در ستون دوم امتیاز وزنی هر عامل که در مرحله قبل به دست آمده، آورده شده است. در ستون AS وزن‌های هر معیار با توجه به جذابیت آن عامل در راهبرد مورد نظر، منظور شده است. دامنه امتیازهای این ستون از ۱ به عنوان کم-ترین جذابیت تا ۵ به عنوان بیشترین جذابیت است. ستون TAS نیز حاصل ضرب ستون امتیازات وزنی در ستون AS می‌باشد که امتیاز کسب‌شده توسط راهبرد را نشان می‌دهد.

جدول ۷. ماتریس برنامه‌ریزی استراتژیک کمی

ST																		امتیاز وزنی	عوامل	ردیف
ST9		ST8		ST7		ST6		ST5		ST4		ST3		ST2		ST1				
TAS	AS	TAS	AS	TAS	AS	TAS	AS	TAS	AS	TAS	AS	TAS	AS	TAS	AS	TAS	AS			
0.324	3	0.216	2	0.324	۳	0.54	5	0.324	۳	0.324	3	0.324	3	0.324	3	0.432	4	0.108	S1	۱
0.636	4	0.477	3	0.477	۳	0.636	4	0.636	۴	0.636	4	0.318	2	0.636	4	0.477	3	0.159	S2	۲
0.216	1	0.216	1	1.08	۵	0.216	1	0.216	۱	0.216	1	0.216	1	0.432	2	0.648	3	0.216	S3	۳
0.424	2	0.212	1	0.848	۴	0.212	1	0.848	۴	0.212	1	0.212	1	0.424	2	0.212	1	0.212	S4	۴
0.66	4	0.33	2	0.495	۳	0.33	2	0.495	۳	0.33	2	0.33	2	0.66	4	0.495	3	0.165	S5	۵
0.513	3	0.171	1	0.513	۳	0.171	1	0.513	۳	0.342	2	0.342	2	0.342	2	0.342	2	0.171	S6	۶
0.495	3	0.495	3	0.33	۲	0.66	4	0.33	۲	0.495	3	0.66	4	0.66	4	0.66	4	0.165	S7	۷
0.432	4	0.324	3	0.432	۴	0.324	3	0.324	۳	0.216	2	0.216	2	0.324	3	0.432	4	0.108	S8	۸
0.55	5	0.11	1	0.22	۲	0.55	5	0.22	۲	0.33	3	0.22	2	0.33	3	0.55	5	0.11	S9	۹
0.342	3	0.114	1	0.342	۳	0.228	2	0.342	۳	0.228	2	0.228	2	0.114	1	0.228	2	0.114	S10	۱۰
0.312	3	0.312	3	0.312	۳	0.416	4	0.312	۳	0.416	4	0.312	3	0.312	3	0.416	4	0.104	S11	۱۱
0.432	4	0.432	4	0.324	۳	0.216	2	0.324	۳	0.216	2	0.216	2	0.216	2	0.324	3	0.108	S12	۱۲
0.112	1	0.112	1	0.448	۴	0.448	4	0.448	۴	0.56	5	0.448	4	0.448	4	0.448	4	0.112	S13	۱۳
0.45	3	0.3	2	0.15	۱	0.15	1	0.15	۱	0.3	2	0.3	2	0.3	2	0.15	1	0.15	W1	14
0.312	2	0.312	2	0.624	۴	0.468	3	0.312	۲	0.468	3	0.468	3	0.468	3	0.468	3	0.156	W2	15
0.392	4	0.098	1	0.196	۲	0.196	2	0.098	۱	0.294	3	0.392	4	0.294	3	0.294	3	0.098	W3	16
0.094	1	0.094	1	0.094	۱	0.094	1	0.094	۱	0.094	1	0.094	1	0.094	1	0.094	1	0.094	W4	17
0.176	2	0.088	1	0.176	۲	0.088	1	0.088	۱	0.088	1	0.176	2	0.088	1	0.088	1	0.088	W5	18
0.294	2	0.441	3	0.294	۲	0.294	2	0.294	۲	0.294	2	0.441	3	0.294	2	0.294	2	0.147	W6	19
0.732	4	0.732	4	0.549	۳	0.549	3	0.549	۳	0.366	2	0.366	2	0.183	1	0.732	4	0.183	O1	20
0.54	3	0.72	4	0.72	۴	0.9	5	0.72	۴	0.9	5	0.72	4	0.72	4	0.72	4	0.18	O2	21
0.348	2	0.522	3	0.522	۳	0.696	4	0.522	۳	0.348	2	0.522	3	0.348	2	0.87	5	0.174	O3	22
0.96	4	0.96	4	0.96	۴	0.72	3	0.96	۴	1.2	5	1.2	5	0.48	2	0.48	2	0.24	O4	23
0.464	4	0.348	3	0.464	۴	0.58	5	0.58	۵	0.58	5	0.58	5	0.348	3	0.464	4	0.116	T1	24
0.44	4	0.33	3	0.22	۲	0.44	4	0.33	۳	0.33	3	0.33	3	0.22	2	0.33	3	0.11	T2	25
0.61	5	0.366	3	0.244	۲	0.244	2	0.488	۴	0.244	2	0.366	3	0.366	3	0.244	2	0.122	T3	26
0.684	4	0.684	4	0.855	۵	0.684	4	0.513	۳	0.684	4	0.684	4	0.513	3	0.684	4	0.171	T4	27
0.354	3	0.472	4	0.354	۳	0.354	3	0.354	۳	0.354	3	0.354	3	0.236	2	0.236	2	0.118	T5	28
0.496	4	0.372	3	0.248	۲	0.62	5	0.372	۳	0.372	3	0.248	2	0.372	3	0.62	5	0.124	T6	29
0.825	5	0.495	3	0.33	۲	0.66	4	0.33	۲	0.66	4	0.495	3	0.825	5	0.33	2	0.165	T7	30
0.348	3	0.464	4	0.232	۲	0.348	3	0.348	۳	0.348	3	0.232	2	0.232	2	0.348	3	0.116	T8	31
0.63	5	0.504	4	0.63	۵	0.504	4	0.63	۵	0.504	4	0.378	3	0.504	4	0.504	4	0.126	T9	32
0.513	3	0.513	3	0.513	۳	0.684	4	0.513	۳	0.513	3	0.513	3	0.684	4	0.684	4	0.171	T10	33
0.672	4	0.504	3	0.504	۳	0.672	4	0.504	۳	0.504	3	0.504	3	0.504	3	0.504	3	0.168	T11	34
0.342	3	0.57	5	0.228	۲	0.342	3	0.456	۴	0.342	3	0.342	3	0.228	2	0.228	2	0.114	T12	35
0.504	4	0.378	3	0.252	۲	0.378	3	0.252	۲	0.252	2	0.378	3	0.252	2	0.378	3	0.126	T13	36
16.628		13.788		15.504		15.612		14.789		14.56		14.125		13.775		15.408			جمع	37

که از راهبردها به دست آمده، با یکدیگر مقایسه گردیده است. همان‌گونه که در جدول (۱۱) مشاهده می‌شود، راهبرد ST1 یعنی به کیفر رساندن مجرمین و مخلان جرایم اجتماعی با بازنگری قانون آئین دادرسی کیفری، با کسب بالاترین امتیاز به‌عنوان بهترین راهبرد شناخته شود.

جدول ۸. جمع کل ضریب نمره جذابیت استراتژی‌ها

ST9	ST8	ST7	ST6	ST5	ST4	ST3	ST2	ST1	نوع راهبرد
16.628	13.788	15.504	15.612	14.789	14.56	14.125	13.775	15.408	مجموع TAS

(منبع: یافته‌های پژوهش)

کسب‌شده توسط هرکدام از راهبردها (امتیازهای مرحله سوم) با یکدیگر پرداخته شده است و اولویت هر راهبرد مشخص شده است.

گام چهارم: انتخاب راهبرد مطلوب

در این مرحله به منظور انتخاب بهترین و مناسب‌ترین راهبرد اجرایی، به مقایسه امتیازهای به‌دست‌آمده از هرکدام از راهبردها پرداخته شده است. جهت تعیین مناسب‌ترین راهبرد، میانگین امتیازهای

گام پنجم: اولویت‌بندی راهبردها

بعد از انتخاب بهترین راهبرد سعی بر آن شده است تا تمامی راهبردهای منظور شده اولویت‌بندی شود. ازاین‌رو در این قسمت، به مقایسه امتیازهای

جدول ۹. اولویت استراتژی‌ها

راهبرد	ST1	ST2	ST3	ST4	ST5	ST6	ST7	ST8	ST9
امتیاز	15.408	13.775	14.125	14.56	14.789	15.612	15.504	13.788	16.628
اولویت	۳	۹	۷	۶	۵	۲	۴	۸	۱

(منبع: یافته‌های پژوهش)

رفع مسائل امنیتی ساحلی در ایام شلوغ گردشگر.

۶- اجرای سازوکاری تضمینی و اجرائی برای بازپس‌گیری و آزادسازی سواحل.

۷- تبدیل طرح دریا به‌عنوان یک طرح ملی و تخصیص اعتبار سالیانه معین و مشخص (جاری - عمرانی).

۸- پرهیز از شتاب‌زدگی در خصوص اقدام واگذاری سواحل به افراد حقیقی از روی ارتباطات شخصی.

۹- تعیین آئین‌نامه مدون و یکپارچه در خصوص طرح سالم‌سازی دریا و تشریح و مشخص‌کردن وظایف نهادهای تأمین امنیت سواحل.

۵ نتیجه‌گیری

در حال حاضر، مقوله گردشگری به‌عنوان یک صنعت و یکی از عوامل تأثیرگذار بر جنبه‌های گوناگون محیطی (روستایی یا شهری)، در ارتباط با تفرج‌گاه‌ها و سایت‌های گردشگری مطرح است که از مهم‌ترین آن می‌توان به گردشگری ساحلی اشاره نمود. امروزه گردشگری ساحلی از بزرگ‌ترین فعالیت‌های جهان به‌شمار می‌آید که با رشد روزافزون خود به فعالیتی چندمنظوره تبدیل شده است. به‌طوری‌که توسعه گردشگری و تفریحات مربوط به آن از عوامل مؤثر در شکل‌دهی الگوی توسعه نواحی ساحلی بوده و تأمین‌کننده مزایای مستقیم و غیرمستقیم اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی و محیطی زیادی برای میزبان است. آن چه مسلم است ساحل به‌عنوان یکی از ظرفیت‌های ارتقای منظر شهری و جذب توریست، نقش مهمی را در

نتایج حاصل از این مقایسه نیز راهبرد را به صورت زیر اولویت‌بندی می‌کند:

۱- به کیفر رساندن مجرمین و مخلان جرایم اجتماعی با بازنگری قانون آئین دادرسی کیفری توسط قوه قضائیه و کمک به انتظامی از این طریق (در زمانی که گردشگران به دلیل حضور موقت خود در استان زمانی که قربانی جرائم از جمله سرقت می‌شوند توانائی رسیدگی دادخواهی و حضور در محکمه را جهت استیفای حقوق خود ندارند و بعد از وقوع زمانی که سارقین و یا مجروحین دستگیر می‌شوند به دلیل عدم ملاحظات قانون آئین دادرسی کیفری در این امر تعقیب و یا کیفر مجرمین به علت عدم حضور شاکی میسر نمی‌گردد و لذا این امر زمینه ارتکاب جرم مجدد را فراهم می‌نماید.

۲- برقراری تقاهم‌نامه همکاری بین صداوسیما ملی و استانی با انتظامی جهت پخش برنامه‌های آموزشی و مستند درباره حوادث رخ داده در سواحل.

۳- جایگزین‌شدن نگاه ملی و مدیریت کشوری به جای نگاه بومی و استانی در حوزه امنیت سواحل مازندران به دلیل حجم بسیار زیاد گردشگران.

۴- استفاده از نیروهای فصلی در ایام شلوغ گردشگری مانند همیاران پلیس و پلیس افتخاری در سواحل استان در راستای تأمین امنیت و نظم خطوط ساحلی.

۵- مستقر شدن کارگروه کشوری در استان جهت هدایت و هماهنگی بیشتر در راستای

یافته‌های پژوهش نشان داد که از نظر کارشناسان گردشگری مؤلفه بهره‌مندی از توان اقتصادی، اجتماعی- فرهنگی منطقه در راستای ایجاد مدیریت یکپارچه گردشگری ساحلی و افزایش توجه دولت به برنامه‌ریزی و سرمایه‌گذاری در بخش گردشگری ساحلی با وزن ۰/۴۵ مهم‌ترین نقطه فرصت خارجی می‌باشد. کارشناسان گردشگری استان مؤلفه‌های برخورد فرهنگی بین گردشگران و ساکنین بومی به دلیل عدم احترام به عقاید محلی با وزن ۰/۵۱ مهم‌ترین تهدید خارجی محسوب می‌شود. همچنین افزایش قیمت زمین و بورس‌بازی‌های زمین و بالطبع افزایش بار مالی جهت ایجاد تسهیلات و تجهیزات گردشگری با وزن ۰/۴۷ و تهدیدات محیط زیستی مانند خشکسالی‌های پی در پی و بیابان‌زایی در منطقه و پیشروی دریا و تخریب جنگل با وزن ۰/۴۷ را به‌عنوان مهم‌ترین تهدیدهای خارجی در اولویت بعدی بیان شده‌اند.

همچنین در بخش راهبردهای مناسب مدیریت گردشگری ساحلی و ایجاد امنیت توسط انتظامی، عامل به کیفر رساندن مجرمین و مخلان جرایم اجتماعی با بازنگری قانون آئین دادرسی کیفری توسط قوه قضائیه مهم‌ترین راهبرد معرفی شد.

بررسی پژوهش‌های انجام‌شده پیرامون مدیریت گردشگری ساحلی (Sharifpour & Osanlu, 2024; Ghaderi et al, 2019. Ramezannejad & Eftekhari, 2019. Amini Nejad et al, 2018. Parchekani et al. 2020 Ghaderi et al, Samadi Tari et al, Sajadi et al, 2018. 2019) و پژوهش‌های مرتبط با توسعه امنیت اقتصادی (Zolfaghri & Faal, 2017) نشان داد که پژوهش‌هایی که به طور دقیق رابطه این دو متغیر را مورد بررسی قرار داده باشد، معدود می‌باشند. اما یافته‌های پژوهش (Ghaderi et al, 2019) نشان داد که عواملی چون ایجاد بستر قانونی و شفافیت مقررات، حمایت مالی، وضوح کافی تعیین مسؤولیت‌ها، تمرکززدایی و توزیع قدرت منصفانه، فرهنگ‌سازی از عوامل مهم و تأثیرگذار می‌باشند. در پژوهش حاضر نیز راهبرد اصلی در بخش

جذب گردشگر ایفاء می‌کند. گذراندن اوقات فراغت در کنار برقراری تعاملات اجتماعی و همچنین خاطره- انگیزی و ارتباط با جنبه‌های گوناگون آب و ...، عرصه طبیعی سواحل را به یک مکان دلپذیر و محبوب گردشگران تبدیل کرده است. تفرج‌گاه‌های ساحلی، با رویکردهای جدیدی در ارتباط با توسعه و گسترش روبه‌رو است؛ از مهم‌ترین تغییرات حاصله در فرآیند شکل‌گیری و گسترش گردشگری ساحلی، می‌توان تغییر نوع نگاه گردشگر در برخورد با تفرج‌گاه ساحلی را نام برد. زمانی، نیاز گردشگران تنها در بازدید از ساحل و دریا تعریف می‌شد، درحالی‌که گردشگر امروزی در جست‌وجوی تجربیات متفاوتی از فعالیت‌های ورزشی، تفریحی، فرهنگی و میراث طبیعی است.

پژوهش حاضر با هدف تدوین استراتژی مدیریت گردشگری ساحلی استان مازندران و تأثیر آن در توسعه امنیت اقتصادی انجام شد. به منظور پاسخ- گویی به این سؤال جامعه آماری از دو گروه از افراد تشکیل شد که عبارت بودند از: کارشناسان گردشگری (تعداد ۳۸ نفر) و مسؤولین و فرماندهان ارشد انتظامی در استان مازندران (به تعداد ۵۲ نفر). به منظور پاسخ به این سؤال است که چه استراتژی- هایی برای مدیریت گردشگری ساحلی در استان مازندران مناسب می‌باشد؟ و راهبردهای مناسب انتظامی استان مازندران در حوزه امنیت ساحلی کدام‌اند؟ ابتدا با کمک از مدل تحلیلی SWOT راهبردهای مناسب برای مدیریت گردشگری ساحلی در استان مازندران ارائه شد. مهم‌ترین راهبردهای ارائه‌شده توسط ماتریس SWOT به چهار دسته تقسیم شدند. همچنین به منظور ارائه راهبردهای اجرایی مناسب مؤثر بر انتظامی استان در حوزه امنیت ساحلی ابتدا، پس از تهیه فهرستی از فرصت- ها و تهدیدهای عمده موجود در محیط خارجی و نقاط قوت و ضعف داخلی، نقاط قوت و ضعف داخلی با فرصت‌ها و تهدیدهای خارجی مقایسه شده و راهبردهای SO، ST، WT و WO حاصل شد.

و وجود امکانات و خدمات به‌عنوان مهم‌ترین عوامل کیفی برای محیط‌های ساحلی معرفی شده‌اند که با یافته‌های پژوهش حاضر هم‌خوانی دارد.

حامی مالی

بنا به اظهار نویسندهٔ مسؤول، این مقاله حامی مالی نداشته است.

سهم نویسندگان در پژوهش

نویسندهٔ اول: صد در صد.

تضاد منافع

نویسنده اعلام می‌دارد که هیچ تضاد منافی در رابطه با نویسندگی و یا انتشار این مقاله ندارد.

تقدیر و تشکر

نویسنده، از همهٔ افرادی که در این مقاله مشاوره و راهنمایی علمی داشتند، تشکر و قدردانی می‌نماید.

کارشناسان و مدیران بخش گردشگری مورد بررسی در جایگاه استراتژیک بهره‌مندی از توان اقتصادی، اجتماعی- فرهنگی منطقه در راستای ایجاد مدیریت یکپارچه گردشگری ساحلی است که با یافته‌های این پژوهش هم‌خوانی دارد. همچنین یافته‌های این پژوهش درخصوص مدیریت گردشگری دریامحور با ارزش‌گذاری بار اقتصادی (Shahpoori, 2021) نشان داد که ویژگی‌های چشم‌انداز ساحل و دریا، امکانات بهداشتی و رفاهی، امنیت ساحل و دریا، امکانات خدماتی و تفریحی، اشتغال نیروهای متخصص گردشگری و هزینه گردشگری، اولویت‌های مهم در پژوهش حاضر نیز به‌ویژه در بخش راهبردهای امنیتی نیروهای انتظامی تأثیرگذار بوده است. همچنین در پژوهش (Amini Nejad et al, 2018) در شاخص‌هایی نظیر زیرساخت‌های اولیه، امکانات اساسی و زیربنایی گردشگری، مصوبات مجلس شورای اسلامی، دسترسی مناسب

منابع

- Ahmadian, R. Shami, M.R. (2015). Evaluation of the role and effect of free zones on integrated management of coastal areas (ICZM), case example: Anzali Commercial-Industrial Free Zone, Studies of urban structure and function, 3(9), 91-108. (In Persian)
- Aghajani, H., Rashidi, M., and Vali Netaj, N. (2012). Investigating the management challenges of the tourism industry (experimental witness: Mazandaran). Mazandaran Police Science. 2(7), 69-88. (In Persian)
- Alkier, R. (2019), "Perspectives of development of luxury nautical tourism in the Republic of Croatia", Pomorski zbornik, 56(1), 109-124.
- Badurina T, P., Dundović, Č., & Grubišić, N. (2016), "Selection of suitable locations for nautical tourism ports in the Ličko-senjska County", Pomorski zbornik, 52(1), 133-149.
- Drpić, D.Obralić, M., & Milojica, V. (2019), "Tourist's satisfaction with the nautical tourism offer in function of achieving destination's competitiveness", ICAMSS'19 International Conference on Administration Management and Social Studies Public Administration Reform European Union Issues and Challenges Sarajevo, 59-76.
- Dragin, A., Jovičić, D., & Bošković, D. (2010), "Economic impact of cruise tourism along the Paneuropean Corridor VII" Economic Research, 23(4), 127-141.
- Dane Kar, A (1998). Prevention of environmental crisis in the Caspian Sea. Central Asia and Caucasus Studies, 3(21), 0-0. (In Persian)
- Ecorys. (2013) Study in Support of Policy Measures for Maritime and Coastal Tourism at EU Level; European Commission: Brussels, Belgium, 2013
- Ehsani, B., & Hosseini-pour, S. (2011). Environmental challenges of many tourists in coastal areas. A collection of selected articles of the national conference on social-security opportunities and challenges on the shores of the Caspian Sea. (In Persian)
- Erdogan, K. (2016), Turkish marine tourism: An untapped market segmentation with a promising potential: A new product and destination development opportunities, Conference: I. International Marine Tourism and Marine Industry Conference At: Fethiye, Turkey.
- Emamgholi, S., & Salehi, S. (2023). The role of cultural capital in supporting the development of cruises (Case study: Nowshahr coastal city). Journal of Tourism Planning and Development, 12(47), 7-27. (In Persian)
- European Commission (2014). A European strategy for more growth and jobs

- in coastal and marine tourism. EC e Com 86 (final).
- Goldani, M. 2023. An examination of the Economics of Security and its impacts on Economic Security; A Case study of low-income countries, Defense Economics and Sustainable Development, 8(29), 41-73. (In Persian)
- Gračan, D. Gregorić, M., & Martinić, T. (2016), "Nautical tourism in Croatia: current situation and outlook", 23rd Biennial International Congress, Tourism and Hospitality Industry 2016, Trends and Challenges, Opatija, 66-79.
- Ghaderi, E. Kazemi, GH. Bagheri, F. (2019). [The Assessment of Importance - Performance of Dimensions and the Indices of Integrated Tourism Management in Mazandaran Province Beaches](#), Geography and Environmental Sustainability, 9(2), 45-65. (In Persian)
- Hall, C. (2001). Trends in ocean and coastal tourism: The end of the last frontier? Ocean Coast. Manag. 44, 601-618.
- Heydari Chianeh, R. (2007). The basics of tourism industry planning. Tehran: Samt Publications. (In Persian)
- Hezar Jaribi, J. (2011). Feeling Social Security from the Viewpoint of Tourism Expansion, Journal of Geography and Environmental Planning, 22(2), 121-143. (In Persian)
- Jafarinia, G. (2023). The role of the commercial market and stores on the attraction of commercial tourism with emphasis on sustainable return (case study: Bushehr province). Journal of Tourism Planning and Development, 12(47), 143-162. (In Persian)
- Kazemi, M., Pour, S., Saadat Yar, F.S. and Baytar, F. (2011). The effect of tourists' mental image on the perceived value of coastal cities of the Caspian Sea with an emphasis on the mediating role of the quality of perceived factors. Journal of Urban Planning and Research, 2(6), 19-34. (In Persian)
- Lan, N.T.P. & Thanh, D.T.N. (2023). Maritime security or economic growth: The choice of stakeholders in coastal tourism development in Binh Dai district, Ben Tre province, Vietnam, IOP Conf. Ser.: Earth Environ. Sci. 1247 012005.
- Lucoseviciute, G& Panagopoulos, T. (2021). Management priorities from tourists' perspectives and beach quality assessment as tools to support sustainable coastal tourism, Ocean & Coastal Management, Ocean & Coastal Management, 105646.
- Mejjad, N. Rossi, A. Pavel, A.B. 2022. The coastal tourism industry in the Mediterranean: A critical review of the socio-economic and environmental pressures & impacts,

- Journal of Tourism Management Perspectives, 44(11)
- MAAB Consulting Engineers (2009), (Comprehensive Plan for Integrated Management of Coastal Areas of the Country) (Report the results of studies).
 - Mirarab, M. (2000). Half a look at the concept of security, *Journal of Political Science*, 3(9), 133-142. (In Persian)
 - Mirmohammadi, S. M; (2007) Land preparation and economic security considerations, Tehran, Institute Economic planning research, first edition. In Persian)
 - Martínez Vázquez, R.M. García, J.M. Valenciano, J.D.P. (2021). Analysis and Trends of Global Research on Nautical, Maritime and Marine Tourism, *J. Mar. Sci. Eng.* 2021, 9(1), 93; 2-19.
 - Motaghi, S. Sadeghi, M. Delalat, M. (2017). Security role in the development of foreign tourism (Case Study: Yazd foreign tourists), *Jourban of Urban Tourism*, 3(1), 77-91. (In Persian)
 - Moreno, M. J., & Otamendi, F. J. (2017), "Fostering nautical tourism in the Balearic Islands", *Sustainability*, 9(12), 2215.
 - Pahang, Z., Hamidianpour, M., & Shoja, F. (2023). Spatiotemporal Variation of the Tourism Climate Index in the southern coasts of Iran. *Journal of Tourism Planning and Development*, 12(44), 185-215. (In Persian)
 - Pazoki, M. Sheiki, D. Basiti, SH. (2021). The role of security in the tourism development in desert villages (case study: Sorkheh Township), *The Journal of Geographi Research on Desert Area*, 9(2), 201-181.
 - Political-security studies of the country's integrated coastal management plan, 2007. (In Persian)
 - Russo, F., & Rindone, C. (2019). Nautical tourism and regional population: The Italian case. *WIT Transactions on the Built Environment*, 187, 251-263. WIT Press, Southampton (UK).
 - Pourali, R. (2012). Management and planning of tourism in Qeshm with an emphasis on educational tourism and therapeutic tourism, Master's thesis, Faculty of Humanities, Islamic Azad University, Garmsar branch. (In Persian)
 - Ramzanzadeh, M., and Sharifnia, F. (2011). Measuring the level of tourists' satisfaction with the facilities and services available on the shores of the Caspian Sea. *Police knowledge of Mazandaran*. 2(7), 42-56. (In Persian)
 - Riahi Samani, M.; Hindiani, A; Ahmadi Baladhi, S.M. (2016). The role of police management of beaches in public security (case study: Mazandaran province). *Quarterly Journal of Police Management Studies*, 11(3), 349-369. (In Persian)
 - Salehi, S. (2021). Identification of suitable marine tourism areas in Bushehr

- province, A research project between the General Administration of Ports and Maritime Affairs of Bushehr Province and Mazandaran University, April (2022). (In Persian)
- Shamsipour, A., Najafi, M. S., Oroji, H., Alizadeh, M., & Hassanpour, M. (2012). Assessing Climate for Tourism in the City of Bandar-e Anzali Based on Climate Index for Tourism (CIT). *Journal of Tourism Planning and Development*, 1(2), 74- 91.
- Sorkhe Dehi, f. (2023). The effects of economic security on the development of tourism in Iran, *Scientific Monthly of Economic Security*, 11(7): 79-94. (In Persian)
- Sadeghi Amrabadi, B. Gugerdchian, A. Shahbazi, N.A. Saifi Shoghari, M. (2018). The effects of economic security on the development of tourism in Iran, *Economic Studies and Policy Quarterly*, 10(2), 171-178. (In Persian)
- Sadeghi Soghdel, H. Gallvani, A. Khoshkhoo, A. (2018). Estimating the Economic Security Index by Fuzzy Logic Model: A Case Study of Iran, *The Journal of Economic Studies and Policies*, 1 (2), 153-17. (In Persian)
- Velho Gouveia, J.A. (2020) *Safety and Security as Premises for the Competitiveness of Coastal and Maritime Tourism*. IGI Global. Pages: 1.